MIELIPIDE

Tuli diktaattori, jolle eläimen hyvinvointi oli noussut pissan tavoin hattuun. Tuli tilan pakkolopetus. **NIMIMERKKI LOPPUUN PALANUT TILALLINEN**

LUKIJALTA

Uuden yhteiskuntamallin aamu

Diplomi-insinööri Jorma Vapaa on lainannut (Forssan Lehti 4.6) kirjoitustani Maaseudun Tulevaisuudessa pohtiessaan kuntien optimaalisten rajojen rakentelua Someron näkökulmasta. Esittelin aihetta myös yleisradiossamme ja muissa maakunnallisissa medioissamme.

Lisäisin Jorma Vapaan kirjoitukseen aineistoa, joka niin ikää liittyy juuri optimaalisten rajojen rakenteluun uuden yhteiskuntamallin tuotteena.

Kuntien itsehallinnon luonteeseen kuuluu erilaisuus. Tämä sama koskee etenkin kyliä ja näiden yhteisöllistä toimintaa.

Näin optimaalisilla alueilla on pyrittävä poistaman keinotekoisia rajoja ja toteuttava paikallista aktiivisuutta, erilaisuutta, sosiaalisen pääoman tuottamia palveluja ja yrittäjyyttä.

Kuntarakenneuudistuksessa on kyse paljon enemmästä kuin vain hallinnollisesta ratkaisusta. Suuri kuntakoko tarjoaa kehittämispotentiaalia, jos paikallisilla toimijoille on motivaatiota rakentaa yhdessä uutta kuntaa. Ilma tätä konkreettista prosessia mallit ovat turhia ja hyödyt jäävät paperille.

Pisimmällä uuden yhteiskuntamallin rakentelu on Britanniassa. Siellä kansalaisille annetaan yhteisöllisen yhteisvastuun kautta voimavaroja, jossa valtiokeskeisyys korvataan paikallisuudella. Tämä ei ole enää utopiaa vaan Britannian malli.

Olen siihen tutustunut ja olemme pohtineet yhdessä tutkijoiden kanssa sen mahdollisuuksia rinnan jo 1970-luvulla Suomessa käynnistettyihin kylätoiminnan malleihimme. Ensimmäinen kokeiluhan käynnistyi Lokan ja Porttipahdan altaiden välissä sijaitsevassa Vuotson kylässä ja myöhemmin se laajeni sieltä yliopistojen tukemana koko maahan. Kylä oli allasevakkoineen ja kantaväestön poromiesten sekä maanviljelijöiden riitojen seurauksena erityisen otollinen kokeilun käynnistämiseen.

Yhdyskuntien ylläpidossa vastuuta on syytä siirtää kehittämisessä ja ylläpidossa yhä enemmän asuinyhteisöille, asukkaille ja Suomessa kylille ja yhdistyksille.

Brittien yhteiskuntamalli (Big Society) käynnistyi jo Laborin hallituskaudella ja tavoitteena on että vain poliisin ylin johto, oikeuslaitos, ulkoinen puolustus ja pakolliset viranomaispalvelut jäävät julkisen sektorin hoitoon. Muut palvelut hoidetaan sosiaalisten markkinoiden ja vapaaehtoisin voimin.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen vaatii kokonaan uudenlaista julkisen hallinnon kulttuuria.

Julkisten palvelujen tuominen markkinoille omaksuttiin Suomessa ja Pohjoismaissa hyvin nopeasti juuri briteiltä. Avoin neuvottelu kansalaisten ja julkisen hallinnon välillä toteutunee etenkin Suomessa jatkossa jopa muita Pohjoismaita joustavammin.

Meillä on pitkä historiallinen tausta yhdyskuntien omaehtoisesta kehitystyöstä ja markkina-ajattelu ei ole vierasta sekään. Suomi on yhdistysten ja säätiöiden luvattu maa, osuustoiminnallinen liike tuttua sekin.

Ikääntyvä kansakunta omaa valtavan potentiaalin eläkkeelle siirtynyttä osaamista ja on oecd-maiden parhaiten koulutettua, työkykyistä väkeä. Sen aktivointi ei ole ongelmallista ja some -osaaminen kansalasimediana on sekin maailman kärkeä.

Uuden yhteiskuntamallin rakentaminen suosii optimaalisia rakenteita ja se vieroksuu turhaa byrokratiaa ja sellaisia rajoja, jotka palvelevat vain menneen maailman poliittisia virtauksia. Yhteiskunnallinen yrittäjyys ei tunnista vaalipiirirajojamme, joita julkinen sektori on joutunut ylläpitämään.

Oma kokemukseni, josta olen brittien kansa keskustellut, liittyy asiantuntijavaltaan ja sen käyttöön uuden kansalaisyhteiskunnan palvelussa ja juuri kylätoiminnan tutkimusohjelmissamme. Asiantuntijoiden on ryhdyttävä toimimaan uudessa some -yhteisössämme suoraan kansalaisten kanssa edistäen näin uuden yhteiskuntamallin toteutumista ja sen vahvistamista. Monet brittien asiantuntijat pitävät mallia jopa liian varovaisena ja olisivat viemässä sitä jo oman aikamme nuorten edustamaan toimintakulttuuriin.

Matti Luostarinen
fil.tri, val.tri, prof.

Ei alueohjelmia

Keskittämispolitiikka kuuluu jo Radio Suomessakin: päivän laatualueohjelmien tilalle tuli trendikästä, kevyttä kaupunkilaisviihdettä.

Täyttä lantaa

Siat peltoon

Porsaat ulos sähköpaimenen taakse heinäpeltoon, kuten länsinaapurissa. Ei haise liha sikalalle ja kierto on kotimaassa.

Kyllä hätä keinot keksii!

Räty

Nyt olis hyvä mies vapaana johtoon hoitamaan neuvottelut.

Kunnon sopimukset

Eroon emoista?

Isot viisaat miettivät kuumeisesti uutta ohjelmakautta. Minä pieni ykstotinen, vaihdanko 1 000 neliön emopihaton klapiliiteriksi?

Talkoisiin kyllästynyt

Turvallisuusuhkia

Kokoomuksen hyysäämä naivinväljä ase ja viinalainsäädäntö lienee suurin turvallisuutemme riski natoöykkäröinnin lisäksi.

Auttaako Amerikan pörssiohjukset?

Kartelli mielessä

Metsäliitto koettaa pestä naamansa nimenvaihdolla. Kartellia emme silti unohda!

Petos-Metsägroup

Suomi päättää metsistään

Eurooppa haluaa pelastaa maailman ilmaston päästökaupan avulla, mutta se ei käy muulle maailmalle. Muu maailma ei halua sitoutua EU:n päästökaupan yksityiskohtiin, jotka lisäävät teollisen tuotannon kustannuksia. Tästä seuraa hiilivuoto eli teollinen tuotanto siirtyy länsimaista sinne missä päästökaupan tuomia lisärasitteita ei ole olemassa.

Velkaantuvassa Euroopassa kritiikki päästökauppaa kohtaan kasvaa. Yksi arvostelun aihe on huonosti valvotun järjestelmän mahdollistama keinottelu päästöoikeuksien hinnalla, joka lisää vientiyritysten kustannuksia.

Komissio on onneksi ottanut hiilivuodon todesta ja esittää päästöoikeuksien ilmaisjakoa niille toimialoille, joiden katsotaan olevan erityisen alttiita hiilivuodolle.

Ilmaston lämpenemistä ei voida estää yhden maanosan toimenpiteillä, vaikka halu olisi kuinka kova. Siitä huolimatta komissio ehdottaa, että metsäsektori ja laidunmaat otettaisiin vaiheittain osaksi EU:n ilmastopolitiikkaa. Tämä tarkoittaa sitä, että kussakin jäsenvaltiossa tehtäisiin pikkutarkka metsäsektorin toimintasuunnitelma, johon laskettaisiin mukaan pienetkin hiilivarastojen muutokset jopa kariketta ja kuolleita puita myöden.

Tähän saakka EU:ssa on sovittu, että metsäpolitiikan toteutus kuuluu kansalliseen päätösvaltaan. Tästä periaatteesta pitäisi jatkossakin pitää kiinni! Suomi osaa hoitaa metsäpolitiikkaansa itsenäisesti EU:n ilmastotavoitteita tukien.

Suomen metsät kasvavat huomattavasti enemmän kuin niitä hakataan tai otetaan muuhun käyttöön. Lisääntyvä puurakentaminen ja puun energiakäyttö ovat suomalaista ilmastopolitiikkaa, joka vähentää tuontiöljyn käyttöä ja parantaa vaihtotasetta.

Jos Euroopasta aletaan ohjata suomalaista metsänhoitoa ja annetaan sitovia määräyksiä esimerkiksi avohakkuiden kieltämiseksi tai tiettyjen metsäalueiden säilyttämiseksi koskemattomina, niin siitä ei yksinkertaisesti tule mitään. Sitä paitsi komission päämääriä toteutetaan jo nyt kansallisella metsäohjelmalla ja EU:n yhteisellä maatalouspolitiikalla.

Komission ehdotus ei uhkaa pelkästään metsäsektoria. Maatalousmaiden ylimääräinen tilinpito aiheuttaisi varmuudella ongelmia ja taloudellisia lisärasituksia myös turveperäisille viljelyalueille, joita Suomessa on paljon. Suomen metsäsektoria ei saa kytkeä komission ohjaukseen.

Markku Eestilä
kansanedustaja (kok.)

LAURI SALMINEN

Puun käyttö on suomalaista ilmastopolitiikkaa, sillä se muun muassa vähentää riippuvuutta tuontiöljystä, Markku Eestilä kirjoittaa.

Mihin Nato pystyy ?

On melko yleinen käsitys ja suorastaan väite, että tarvittaessa ainoastaan Nato pystyisi takaamaan maamme sotilaallisen koskemattomuuden.

Onneksi hyökkäys Suomeen on tietysti vain teoreettinen. Itse en kuitenkaan hetkeäkään luottaisi Naton kykyyn, enkä joka tilanteessa edes haluunkaan suojella Suomea.

Kuinka Nato mahdollisen sodan aikana ehtisi ja edes pystyisi suojelemaan Suomea, kun sen voimat eivät nyt syvän rauhankaan aikana riitä kaikkien täysjäsentensä ilmavalvonnan hoitamiseen?

Ajatus, että Suomi osallistuisi Nato-maa Islannin ilmavalvontaan, on käsittämätön.

Tuntui miltei siltä kun USA ja Nato katsoisivat, oman maamme puolustamiseksi hankittujen Hornettien jo kuuluvan Naton ilmavoimiin ja meidän poliitikot sen kuin pokkuroivat.

Yrjö Saraste

VIERASKOLUMNI

Valoa sekavuudessa

Hallituspuolueet sopivat 31.5. sosiaali- ja terveyspalveluiden uudelleenjärjestelyistä. Sairaanhoitopiirit lakkautetaan. Uudessa kaksiportaisessa mallissa perusterveydenhoidon ja erikoisairaanhoidon päävastuu olisi kunnilla. Vaativin hoito kuuluisi yliopistosairaaloille, joiden ympärille muodostettaisiin viisi erityisvastuualuetta.

Media tulkitsi kuntauudistuksen nytkähtäneen aimo harppauksen eteenpäin. Ikäänkuin edettäisiin suuren selkeyden kaitsemana. Huomaamatta jäi, että hallituksessa on ollut tässä asiassa kaksi kaistaa. Ministeri Paula Risikko ehdotti jo edellisessä hallituksessa nyt esitellyn kaltaista järjestelyä. Hallituksen työskentelyssä Risikon mallia ja suurta kuntauudistusta on valmisteltu erillisesti. Hallitus on hapuillut.

Olisiko järkevää perustaa nykyisten maakuntien kokoiset sosiaali- ja terveydenhuollon alueet? Niihin tarvittaisiin suorilla vaaleilla valittu demokraattinen hallinto ja mahdollisesti veronkantooikeus. Olisi käytävä pontevaa keskustelua siitä, tarvitaanko takkuilen etenevää kuntauudistusta kaavaillussa laajuudessa ollenkaan, jos sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään jatkossa esimerkiksi viidentoista sosiaali- ja terveydenhuollon alueen kautta. Kunnille jäisi taloudellisesti kevyempiä tehtäviä, joihin pienenkin kunnan voimavarat riittäisivät. Myös palvelujen karkaaminen liian kauaksi kansalaisista voitaisiin tässä asetelmassa välttää paremmin kuin suunnitelluissa suurkunnissa.

Uutta kuntarakennetta kannattaisi pohtia kuntien tehtävien sekä kuntien ja valtion työnjaon näkökulmista. Tarvittaisiin syvähenkinen keskustelu kuntien tehtävistä kansalaisten hyvän elämän turvaamisen katsannosta. Ajatus siitä, että ensin päätetään kuntarakenne ja sen jälkeen mietitään kuntien tehtäviä, on epälooginen. On omaksuttu liiankin yksioikoisesti käsitys mahdollisimman suurten peruskuntien vaihtoehdottomuudesta. Myös muut näkökulmat ovat tarpeellisia.

Hallitus päätyi ottamaan kuntauudistuksessa 5.6. aikalisän. Palloa tarjotaan kunnille ja edessä on uusia selvittelyjä. Kovin pitkälle piti asioiden edetä ennen kuin hallituksessa osattiin tehdä johtopäätöksiä. Edelleen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen sekä kuntauudistuksen välinen yhteys on epäselvä. Kunnille tilanne on otollinen. Saatu mahdollisuus kannattaa käyttää.

Kuntien on mahdollista tutkia eri vaihtoehtoja, joista ainoastaan yksi on kuntaliitos. Hyvin vakavasti kannattaisi selvittää mahdollisuutta organisoida sosiaali- ja terveyspalvelut maakunnallisesti. On oiva mahdollisuus kehittää keskittämisen ja hajauttamisen hyvää harmoniaa. Myös seudulliset yhteistyöasetelmat on otettava erityiseen tarkasteluun. Niistäkin on lupaavia esimerkkejä. Kuntaliitosten mahdollisuuksia voi tutkia alhaalta ylöspäin, jolloin lähtökohtana olisivat vahvat lähivaikuttamisen muodot sekä palvelujen järjestäminen kuntien, kansalaisjärjestöjen ja yritysten yhteistyönä. Nykytilanteeseen jämähtäminen ei ole kuitenkaan kunnille vaihtoehto.

Samaan aikaan kuntauudistuksen aikalisän kanssa tulee paneutua sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen pohdintoihin. Hosumiseen ei ole tarvetta. On löydettävä yhteinen näkemys kuntien tehtävistä sosiaali- ja terveyspalveluissa. On myös pohdittava tarkoituksenmukaista terveyskeskusten verkkoa sekä keskussairaaloiden ja yliopistosairaaloiden työnjakoa. Hallituksen kaavailut lähtevät sosiaali- ja terveyspalveluiden organisoinnissa ylhäältä alaspäin. Asioita valmistellaan hallinnon ehdoilla. Katsannon on muututtava. Kansalaisten edun mukaista on vain ja ainoastaan se, että sosiaali- ja terveyspalvelut sovitetaan heidän arjen tarpeidensa mukaisiksi.

HANNU KATAJAMÄKI on Vaasan yliopiston aluetieteen professori.

hka@uwasa.fi

VERKOSSA SANOTTUA

Kenen syy on tiheä tukiviidakko?

Uutinen ympäristöhallinnon työllistämien virkamiesten määrästä keräsi viikon mittaan eniten kommentteja.

Uutinen julkaistiin viime keskiviikon Maaseudun Tulevaisuudessa.

Kaupungin Pete kirjoittaa: ”Onhan maanviljelyksessäkin paljon yhteiskunnan tuilla ylläpidettyä työvoimaa, meinaan kaikkihan ne maanviljelijät tuilla elää.”

Mummo on Paten kanssa eri mieltä: ”En usko täällä kenenkään saavan tukirahaa tai muutakaan rahaa ilmaiseksi ja tuosta noin vain, sormia näpsäyttämällä.”

Mummo muistuttaa, että viljelijöiden tukiviidakko on monimutkainen systeemi.

”Jos meillä on tarkoitus, että saatavilla on ja syödä asti kotimaista ja puhtaasti tuotettua elintarviketta, niin on asioita, jotka tulee hyväksyä. Maanviljelijöitä koskettaa todella tiukat ympäristöä suojelevat säädökset. Maanviljelijät ovat myös velvollisia toteen käytännössä näyttämään, että kaikkia säädöksiä ja lakeja on noudatettu.”

Matti Myllyniemi on Mummon kanssa yhtä mieltä siitä, että viljelijöitä on turha mollata.

Tonista virkamiesten määrässä ei ole valittamista: ”Hyvä että jossain on vielä töitä, ihme ettei tätäkin alaa ole jo automatisoitu.”

Henri epäilee, että uutinen on kesätyöntekijän kirjoittama, koska se on hänestä niin puutteellinen.

”Miten ympäristölakien määrä itsessään on huono asia? Vihreä aate on levinnyt – mitä sitten? Ei professoritasolta voi tulla tuon tason tekstiä. Lopussa kerrotaan yksi esimerkki ja sillä pannaan kaikki ympäristölait samaan koriin. Tätä voisi väittää virheelliseksi yleistämiseksi.”

MAIJA ALA-SIURUA

Ympäristöministeriö tuhlaa energiaansa

Ympäristöministeriö on jälleen muistamassa maaseudulla asuvia. Vanhoille omakotitaloille ja kotieläintiloille on tulossa pakollisina energiatodistukset. Energiatodistuksesta selviäisi, miten paljon talo käyttää energiaa. Liian energiatiiviissä aivoissa synnytetty idea tulisi hylätä järjettömänä.

Todistus vaadittaisiin jatkossa kaikilta, jotka ovat joko myymässä tai vuokraamassa taloaan. Todistuksen hankkiminen maksaisi rouheat tuhat euroa, eikä sitä voisi vähentää verotuksessa. Asunnon vapaaehtoinen kuntotarkastushan maksaa myös noin tuhat euroa.

Energiatodistusta koskeva lakiesitysluonnos ei kohtele asunnonomistajia tasapuolisesti. Jotta laki ei aiheuttaisi syrjäseuduille kohtuuttomia kustannuksia ja vaikeuksia, tulee lain ulkopuolelle rajata haja-asutusalueet.

Asuntojen myyminen ja vuokraaminen tulisi syrjäseuduille entistä hankalammaksi ja kalliimmaksi. Asuntojen myynti- ja vuokraushinnoissa lisätodistus voi maaseudulla muodostua jopa kynnyskysymykseksi. Syrjäisillä seuduilla voi myytävän, kohtuullisen suurenkin asuinrakennuksen hinta olla esimerkiksi vain 15 000–40 000 euroa. Tällöin kyseinen todistus voi olla jopa viiden prosentin lisä koko kauppahinnalle.

Olisi paljon viisaampaa luottaa ihmisten omaan harkintaan ja vapaaehtoisuuteen. Jos talon myyjä tai vuokraaja tietää hyötyvänsä energiatodistuksesta, hän varmasti hankkii sellaisen.

Kun tv-luvantarkastajista luovuttiin, ollaan luomassa aivan uusi ”tuottava” työ: energiatodistuksen laatijat. Heitä tarvitaan tähän maahan 600–2 000. Aikamoista energianhaaskuuta ympäristöministeriöltä!

Todennäköisesti energiatodistuksen laatijat kykenevät vain yleispäteviin ohjeistuksiin, eivät insinöörin yksityiskohtaisiin suunnitelmiin, joilla taloa todella laitettaisiin parempaan kuntoon. Raha siis oikeastaan valuu byrokratian kankkulan kaivoon. Monille katselmus on aivan turha.

Energiatodistusta koskeva lakiesitysluonnos ei kohtele asunnonomistajia tasapuolisesti.

Suuri vaara on, että vanhoja hengittäviä puutaloja korjataan väärin. Suomessa lukemattomat homeongelmista kärsivät koulut, sairaalat ja muut rakennukset on rakennettu nykyisten rakennusmääräysten mukaan. Tämän kuntotarkastajat tietävät. Rakennusten aiheuttamat sairauskustannukset ovat jo suuremmat kuin lämmityskustannukset.

Maaseudun vanhat talot pitäisi kokonaan jättää tällaisten pakkokatselmusten ulkopuolelle, jottei niitä korjattaisi pilalle. Hanketta on viemässä läpi lempeäkasvoinen demariministeri Krista Kiuru, joka on muutenkin ollut vaikeuttamassa maaseuturakentamista. Hallitus on kyllä linjannut, että asuntotuotantoa lisätään erityisesti Helsingin seudulla ja muissa kasvukeskuksissa.

Veronmaksajien ja myös maaseudun ihmisten varoin tehdään edullisia asuntoja kaupunkeihin, mutta maaseudulle ei saa rakentaa omalle maalleen edes omalla rahalla, kun jotkut kunnat ympäristöministeriön suosituksin kieltävät rakentamista haja-asutusalueella.

Mantrana näillä keskittäjillä on yhdyskuntarakenteen hajautumisen esto. Tutkimusten mukaan maaseudulla asuminen ei ole sen rasittavampaa kuin kaupunkiasuminen ympäristölle. Ihmettelenkin vanhan lauluni sanoin, että saako sitä pohjan perukoilla vielä asua kotonansa?

Mikko Alatalo
kansanedustaja (kesk.)

Maatilallisen kurjuus

Jos joku halajaa maaseutuyrittäjäksi, niin tervetuloa. Vaatii ensinnäkin paksua lompakkoa, hyvää henkistä ominaisuutta, ei riitä että on bodannut itsensä timmiin kuntoon että jaksaisi lantaa luoda. Sitähän tämä ei pelkästään ole. Vaan, pitää olla mitat, millit, paperit, rätingit, tietämys ja ennen kaikkea pitkää pinnaa.

Meillä oli hyvä pientuotanto. Oli maistuvat kananmunat ja vanhan ajan possun lihaa. Lampaitakin oli. Sitten iski eläinten hyvinvoinnin pilkun viilaus. Sitä taisteltiin, ja paranneltiin asioita urakalla. Ei riittänyt pilkun viilaamisen hionta, tuli tuotantoon alasajo. Pakkoteurastus eläimille. Kanat tapettiin, nekin olivat toisen omistamia kanoja. Ei mitään vaikutusta sillä paperilla.

Kummallisia nuo eläintarkastajat, aivan muistuu diktaattori Idi Amin. Ei kumarrella papereita, luki niissä mitä tahansa, ei odoteta oikeuden päätöstä, vaan otetaan oikeus omiin käsiin ja lopetetaan hyvinvoiva pikkutila, joka hyvällä volyymilla tuotti hyvää suomalaista tuotetta ruokapöytiin. Mutta jos halutaan isosti tuottaa isoissa laitoksissa ajattelematta eläinten hyvinvointia tippaakaan, siitä vaan.

Meillä oli possut ulkosalla nauttivat ulkona juosta ja liha oli ensiluokkaista, parempaa kuin isojen laitosten tuotos. Lihassa oli hyvä maku. Ei tirissyt vesi pannulla kun paistoi.

Munissa oli kauniin keltaiset keltuaiset, maku oli hivelevää.

Mutta tuli diktaattori, jolle eläimen hyvinvointi oli noussut pissan tavoin hattuun. Tuli tilan pakkolopetus.

Romahti isännältä henkinen puoli, ja minulla kova väsymys tämän kaiken jälkeen. Ei ajatella tilallisen hyvinvointia tippaakaan.

Mistään ei saa apua, kaikki tuntuu vaan tuuppivan johonkin toisaanne.

Loppuun palanut tilallinen

Kirjoita napakasti

- Maaseudun Tulevaisuuden Lukijalta-sivu yksi lehden luetuimmista osastoista. Sivulla käydään vilkasta mielipiteidenvaihtoa monista tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista.
- Kaikkia tarjottuja kirjoituksia ei pystytä julkaisemaan. Uuden näkökulman löytäminen ja aiheen ajankohtaisuus johtavat useimmiten kirjoituksen julkaisuun. Samoin kirjoittajan esiintyminen omalla nimellään nimimerkin sijasta.
- Hyvä mielipidekirjoitus on tiivis ja napakka kannanotto MT:n lukijoille tärkeään aiheeseen. Se kannattaa rajata pituudeltaan alle 2 000 merkkiin.
- Tämän kirjoituksen pituus on 590 merkkiä.

Toimitus